

[Úvodní Stránka](#) > ... > [Vaše Práva](#) > [Základní Práva](#) > [Podnikání a Lidská Práva](#) > Romania

Podnikání a lidská práva

Obsah zajišťuje
Rumunsko

Rumunsko

1. Jaký druh soudní ochrany mám ve vaší zemi, stanou-li se obětí porušování lidských práv v souvislosti s podnikáním? Zahrnuje tato ochrana náhradu škody?

Soudní ochrana lidských práv je poskytována prostřednictvím vnitrostátních soudů v závislosti na tom, s jakou věcí souvisí jednání, které vyvolalo porušení daného práva. V důsledku podnikatelské činnosti tak mohou nastat situace, které vedou k porušování lidských práv v občanskoprávních nebo trestních věcech, a proto v závislosti na zvláštnostech případu a povaze jednání, které vedlo k porušení práva, může poškozená osoba podat žalobu nebo stížnost vyšetřovacím orgánům – policii nebo státnímu zastupitelství.

Tato ochrana může vést k poskytnutí odškodnění ve formě hmotné a/nebo nehmotné náhrady škody, pokud se zjistí, že jednání/postupy podniku vedly k porušení lidských práv.

2. Existují zvláštní pravidla pro hrubé porušování lidských práv? Vztahují se tato pravidla na trestné činy proti životnímu prostředí nebo závažné pracovní vykořisťování?

Různá porušení lidských práv v souvislosti s podnikatelskou činností zakládají občanskoprávní, správní nebo disciplinární odpovědnost.

Trestné činy proti životnímu prostředí jsou uvedeny jak ve zvláštních právních předpisech (např. v mimořádném nařízení č. 195/2005 o ochraně životního prostředí), tak v trestním zákoníku mezi trestnými činy proti veřejné bezpečnosti (šíření nálezů zvířat nebo rostlin, kontaminace vody, obchodování s toxickými výrobky nebo látkami, porušení režimu jaderného materiálu nebo jiných radioaktivních látek, výbušných látek nebo prekurzorů výbušnin podléhajících omezení atd.).

Závažné pracovní vykořisťování může být považováno za porušení trestního zákoníku (trestné činy jako otroctví, obchodování s lidmi, obchodování s dětmi, podrobení nuceným nebo povinným pracím, zprostředkování prostituce nebo sexuálních služeb, využívání služeb vykořisťované osoby) nebo trestních pravidel stanovených v zákoníku práce.

3. Jsem obětí porušování lidských práv způsobeného činností evropské nadnárodní korporace, k němuž došlo mimo Evropskou unii. Mohu se obrátit na soudy ve vaší zemi, pokud nejsem občanem EU nebo nežiji v EU? Jaké jsou podmínky pro žalobu na porušování mých práv? Kde mohu nalézt další informace?

A. V občanských věcech

- Mezinárodní občanskoprávní řízení je upraveno v VII. knize občanského soudního řádu, která je příslušným obecným právem a vztahuje se na soukromoprávní řízení s přeshraničními důsledky, pokud není v mezinárodních smlouvách, jichž je Rumunsko smluvní stranou, v právu EU nebo ve zvláštních zákonech stanoveno jinak.
- Mezinárodní příslušnost rumunských soudů podle obecného práva je založena na existenci hlavního místa podnikání žalovaného, nebo pokud takové místo neexistuje, na existenci jeho vedlejšího sídla nebo obchodního majetku v Rumunsku ke dni podání žaloby.
- Kromě toho se strany mohou v dohodě o volbě soudu dohodnout, že pro rozhodování sporů, které vznikly v souvislosti s přeshraničními důsledky, budou příslušné rumunské soudy.
- Pokud jde o některé žaloby o náhradu hmotné škody, mají rumunské soudy výlučnou příslušnost, například ve sporech s přeshraničními důsledky týkajících se:
 - nemovitosti nacházející se v Rumunsku,
 - smlouvy uzavřené se spotřebiteli, kteří mají bydliště nebo obvyklý pobyt v Rumunsku, na každodenní spotřebitelské služby pro osobní nebo rodinné účely, které nesouvisejí s profesní činností nebo podnikáním spotřebitele, pokud:
 - poskytovatel obdržel objednávku v Rumunsku,
 - uzavření smlouvy v Rumunsku předcházela nabídka nebo reklama a spotřebitel splnil všechny formality potřebné k uzavření smlouvy.
- Odchylně od pravidel obecného práva si žalobce může zvolit rumunské soudy (přednostní příslušnost) pro spory, v nichž:
 - místo, kde smluvní závazek vznikl nebo měl být splněn, i když jen částečně, je v Rumunsku,
 - místo, kde došlo k právnímu jednání, z něhož vyplývají mimosmluvní závazkové vztahy, nebo kde takový úkon vyvolává účinky, je v Rumunsku,
 - železniční nádraží nebo autobusové nádraží nebo přístav či letiště, kde proběhlo nastoupení/vystoupení přepravovaných osob či naložení/vyložení zboží, se nachází v Rumunsku,
 - pojištěný majetek nebo místo, kde došlo k pojistné události, se nachází v Rumunsku.
- Rumunské soudy jsou rovněž příslušné k projednávání:
 - věcí týkajících se přeshraniční ochrany duševního vlastnictví osoby s bydlištěm v Rumunsku, ať už se jedná o rumunského občana nebo osobu bez státní příslušnosti, s výhradou dohody o volbě soudu,
 - věcí mezi cizinci, pokud se tak výslovně dohodli a právní vztahy se týkají práv, která mohou mít k majetku nebo zájmům osob z Rumunska,
 - věcí týkajících se srážek na moři nebo letadel a věcí týkajících se pomoci nebo záchrany osob nebo zboží na volném moři nebo v oblasti mimo svrchovanost kteréhokoli státu za zvláštních okolností,
 - věcí týkajících se občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené výrobky pocházejícími z Rumunska, bez ohledu na státní příslušnost poškozeného, místo nehody nebo místo, kde byla škoda způsobena.

Pokud jde o postavení cizince v mezinárodním občanskoprávním řízení, fyzické i právnické osoby, které jsou cizinci, mají podle zákona stejná procesní práva a povinnosti před rumunskými soudy jako rumunští občané a právnické osoby.

Více informací najdete [zde](#).

B. V trestních věcech

Podle článku 9 ve spojení s článkem 12 trestního zákoníku, pokud mezinárodní smlouva, jejíž smluvní stranou je Rumunsko, nestanoví jinak, je rumunské trestní právo použitelné na činy spáchané mimo Rumunsko podle zásady personality stanovené v trestním právu (článek 9 trestního zákoníku) bez ohledu na to, zda je poškozený cizím státním příslušníkem, rumunským občanem nebo osobou bez státní příslušnosti, nebo zda se nachází v Rumunsku, pokud byly splněny určité podmínky: pachatelem je rumunská právnická osoba, trest stanovený rumunským právem za spáchaný čin je trest odnětí svobody na doživotí nebo na více než 10 let (i když čin není považován za trestný čin podle práva státu, kde byl spáchán) – pokud jsou stanoveny jiné tresty, musí být čin kvalifikován jako trestný čin i podle trestního práva země, kde byl spáchán (dvojitá trestnost), nebo musí být spáchán na místě, které nespadá pod jurisdikci žádného státu. Podání obžaloby podléhá předchozímu schválení generálním prokurátorem státního zastupitelství při odvolacím soudu, který je místně příslušný pro státní

zastupitelství, které věc projednává jako první, nebo případně generálním prokurátorem státního zastupitelství při Nejvyšším kasačním a trestním soudu.

Je třeba poznamenat, že trestný čin se považuje za spáchaný na území Rumunska také tehdy, pokud ke spáchání, návodu nebo pomoci či účastenství na trestném činu došlo nebo pokud výnosy z trestné činnosti byly získány, byť i jen částečně, na tomto území nebo na plavidle plujícím pod rumunskou vlajkou nebo v letadle registrovaném v Rumunsku. V těchto případech se na základě zásady teritoriality použije rumunské trestní právo.

Pokud jde o příslušnost trestních soudů pro trestné činy spáchané mimo území Rumunska, trestní řád (článek 42) stanoví, že trestné činy spáchané mimo území Rumunska projednávají soudy příslušné podle sídla právnické osoby, která vystupuje jako obviněný. Pokud obviněný nemá sídlo v Rumunsku a k projednávání trestného činu je příslušný okresní soud, projednává věc okresní soud okresu Bukurešť 2 a v ostatních případech soud příslušný podle věci nebo postavení osoby, která je z Bukurešti, pokud zákon nestanoví jinak.

U trestných činů, u nichž je obžaloba podmíněna předchozím podáním trestního oznámení poškozenou osobou, musí být trestní oznámení podáno do 3 měsíců ode dne, kdy se poškozená osoba o činu dozvěděla.

Další informace naleznete [zde](#), [zde](#) a [zde](#).

4. Může úřad veřejného ochránce práv, orgán pro rovné zacházení nebo národní instituce pro lidská práva podpořit oběti porušování lidských práv v souvislosti s podnikáním, které spáchala evropská nadnárodní korporace mimo Evropskou unii? Mohou tyto subjekty prošetřit můj případ, pokud nejsem občanem EU nebo nežiji v EU? Existují ve vaší zemi další veřejné útvary (jako např. inspektorát práce nebo životního prostředí), které mohou prošetřit můj případ? Kde mohu nalézt informace o svých právech?

Podle čl. 1 odst. 1 zákona č. 35 ze dne 13. března 1997 o organizaci a fungování veřejného ochránce práv [Instituția Avocatul Poporului]: „Veřejný ochránce práv usiluje o ochranu práv a svobod fyzických osob ve vztahu k orgánům veřejné moci“, proto se jeho působnost nevztahuje na porušování lidských práv v souvislosti s podnikáním.

Stížnosti spotřebitelů podané na společnosti v EU může převzít Evropské spotřebitelské centrum v Rumunsku (ESC Rumunsko) pouze v případě, že tito spotřebitelé mají bydliště nebo jsou státními příslušníky některého členského státu EU (včetně Norska a Islandu) a že se na ně vztahují právní předpisy EU.

Úřad inspekce práce [Inspectia Muncii], Národní úřad pro práva osob se zdravotním postižením, děti a adopce [Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții], Národní agentura pro rovnost žen a mužů [Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați], Národní inspekce životního prostředí [Garda Națională de Mediu], Národní úřad pro ochranu spotřebitele [Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorului] a Národní regulační a řídicí úřad pro komunikace [Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM)] jsou orgány veřejné správy bez pravomoci v přeshraničních případech.

Další informace naleznete [zde](#) a [zde](#).

5. Ukládá vaše země evropským nadnárodním korporacím povinnost zřídit mechanismus pro vyřizování stížností nebo mediační služby pro porušování způsobené jejich podnikatelskou činností? Platí tato povinnost rovněž pro porušování, k němuž došlo mimo Evropskou unii? Kdo odpovídá za

monitorování těchto aktivit ve vaší zemi? Jsou k dispozici veřejné zprávy s informacemi o fungování uvedeného systému?

Pokud jde o porušování lidských práv v důsledku činností evropských nadnárodních korporací, v Rumunsku není zaveden žádný povinný systém mediace, avšak mediace je možná, pokud si ji strany zvolí. Proto může osoba, jejíž práva byla porušena, využít soudní ochrany podle obecného práva, a to prostřednictvím občanskoprávního nebo trestního soudu, v závislosti na povaze porušeného práva, nebo se strany mohou dohodnout, že vyhledají služby mediátora, jehož profesi upravuje zákon č. 192/2006 o mediaci a organizaci profese mediátora.

Vyhláška č. 38/2015 o alternativním řešení sporů mezi spotřebiteli a obchodníky kromě toho vytváří právní rámec, který spotřebitelům umožňuje dobrovolně postoupit nároky vznesené vůči podnikateli/podnikům subjektům uplatňujícím postupy alternativního řešení sporů nezávislým, nestranným, transparentním, účinným, rychlým a spravedlivým způsobem, aby byla zajištěna vysoká úroveň ochrany spotřebitele a hladké fungování trhu.

6. Mám zvláštní práva, jsem-li zranitelná oběť usilující o nápravu za porušování lidských práv v souvislosti s podnikáním? Mám přístup k právní pomoci a za jakých podmínek? Jaké výdaje tato právní pomoc pokryje? Mám přístup k právní pomoci za stejných podmínek, pokud nejsem občanem EU nebo nežiji v EU?

Přístup k právní pomoci je právem uznaným a zaručeným rumunským právem. Toto právo je založeno na koncepci všeobecné obhajoby a je uznáno všem osobám bez ohledu na jejich bydliště nebo státní příslušnost na základě konkrétních okolností, a to takto:

I. V občanských věcech podle mimořádného nařízení vlády č. 51/2008 o veřejné právní pomoci v občanských věcech:

a) pro občany EU: *ve všech případech, kdy o veřejnou právní pomoc žádá u soudů nebo jiných rumunských orgánů se soudní pravomocí jakákoliv fyzická osoba s bydlištěm nebo obvyklým pobytem v Rumunsku nebo v jiném členském státě EU (článek 2 mimořádného nařízení vlády č. 51/2008);*

b) pro občany třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti: *v případě, že žádost či návrh podávají fyzické osoby, které nemají bydliště nebo obvyklý pobyt na území Rumunska nebo jiného členského státu EU, pokud existuje ujednání mezi Rumunskem a státem, jehož je žadatel státním příslušníkem nebo v němž má bydliště, které obsahuje ustanovení o mezinárodním přístupu ke spravedlnosti (článek 21¹ mimořádného nařízení vlády č. 51/2008).*

Kromě toho mají podle čl. 1084 odst. 2 občanského soudního řádu *cizí státní příslušníci u rumunských soudů v mezinárodních občanskoprávních řízeních nárok na osvobození od daní a jiných nákladů řízení a jejich snížení a na bezplatnou právní pomoc ve stejném rozsahu a za stejných podmínek jako rumunští občané, a to za podmínky vzájemnosti se státem, jehož je žadatel státním příslušníkem nebo v němž má bydliště.*

Osoba, která se stala obětí porušení svých zákonných práv, tak může požádat o právní pomoc, pokud si nemůže dovolit hradit náklady řízení, jak stanoví článek 6 mimořádného nařízení vlády č. 51/2008. Veřejná právní pomoc může být poskytnuta v těchto formách:

a) *úhrada odměny za zastupování, právní pomoc a případně obhajobu soudem určeným advokátem nebo advokátem podle vlastního výběru za účelem uplatnění nebo ochrany práva nebo oprávněného zájmu u soudu nebo za účelem předcházení sporu, dále jen „pomoc advokáta“;*

b) *úhrada odměny náležející znalci, tlumočnickovi nebo překladateli, jehož služby se v řízení využily, a to se souhlasem soudu nebo orgánu s pravomocí soudu, pokud je tuto odměnu podle zákona povinná uhradit osoba, která žádá o veřejnou právní pomoc;*

c) *úhrada exekučních poplatků;*

d) osvobození, snížení, splátky nebo odklady úhrady nákladů řízení stanovené zákonem, včetně nákladů splatných ve fázi výkonu rozhodnutí.

Právo na právní pomoc však není absolutní a osoba žádající o právní pomoc musí prokázat svou finanční situaci a doložit, že si nemůže dovolit zaplatit služby zvoleného advokáta nebo že nemůže nést náklady řízení, jako jsou kolky, odměny znalcům, znalecké posudky atd. V tomto ohledu čl. 16 odst. 1 mimořádného nařízení vlády č. 51/2008 stanoví, že: *veřejná právní pomoc může být odmítnuta, pokud se o ni žádá neoprávněně, pokud jsou její odhadované náklady nepřiměřené ve srovnání s hodnotou právní věci a pokud se o veřejnou právní pomoc nežadá za účelem ochrany oprávněného zájmu nebo se o ni žádá v souvislosti s jednáním, které je v rozporu s veřejným nebo ústavním pořádkem.*

Veřejná právní pomoc uvedená v tomto mimořádném nařízení se poskytuje v občanskoprávních, obchodních, správních, pracovních a sociálních věcech, jakož i v jiných věcech, s výjimkou trestních věcí.

V trestních věcech je povinné poskytnout právní pomoc poškozenému, pokud je tato osoba/žalobce nezpůsobilý nebo má omezenou způsobilost k právním úkonům (podle čl. 93 odst. 4 trestního řádu). Navíc podle čl. 93 odst. 5, *pokud soudní orgán usoudí, že poškozený, žalobce by se z určitých důvodů nemohl hájit sám, zajistí mu soudem ustanoveného obhájce.*

Článek 29 odst. 1 písm. f) mimořádného nařízení vlády č. 80/2013 o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, stanoví osvobození od poplatku za žaloby a nároky, včetně řádných nebo mimořádných opravných prostředků, podané v souvislosti s ochranou práv spotřebitelů, pokud mají fyzické osoby a sdružení na ochranu spotřebitelů postavení žalobců vůči hospodářským subjektům, které porušily práva a oprávněné zájmy spotřebitelů.

V neposlední řadě mají oběti trestných činů prospěch z uplatňování [zákona č. 211/2004](#) o některých opatřeních k zajištění informovanosti, podpory a ochrany obětí trestných činů, který, jak vyplývá z názvu zákona, stanoví opatření k informovanosti, podpoře, ochraně, uznání a posouzení opatření, která jsou k dispozici obětem trestných činů, aniž by tato opatření byla podmíněna podáním trestního oznámení orgánům činným v trestním řízení.

Další informace o právní pomoci v Rumunsku naleznete [zde](#).

■ Poslední aktualizace: 26/04/2023

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.